

PROPOZÍCIE

Hviezdoslavov Kubín 2023

69. ročník

**celoštátnej postupovej súťaže a prehliadky
v umeleckom prednese poézie a prózy,
v tvorbe recitačných kolektívov a divadiel poézie
detí, mládeže a dospelých**

69. ročník VAJANSKÉHO MARTIN 2023

– **krajské kolo** celoštátnej postupovej súťaže a prehliadky
Hviezdoslavov Kubín
v umeleckom prednese poézie a prózy,
v tvorbe recitačných kolektívov a divadiel poézie detí, mládeže a dospelých

**pre regióny Horné Považie, Orava, Kysuce,
Liptov, Turiec,**

- propozície krajskej prehliadky ZUČ –

Vyhlasovateľ:

Turčianske kultúrne stredisko v Martine z poverenia Žilinského samosprávneho kraja

Organizátori:

Turčianske kultúrne stredisko v Martine v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja a Turčianska knižnica v Martine, Divadelná 4619/5, 036 01 Martin

Termín konania: 02.05. – 05.05. 2023

02.05.2023: 9:00 – I. kategória v prednese poézie a prózy
MT a TT

03.05.2023 : 9:00 – III. IV. a V. kategória v prednese poézie
a prózy MT a TT

04.05.2023: 9:00 – II. kategória v prednese poézie prózy
MT a TT

05.05.2023: 10:00 – I. II. kategória súťaž recitačných
kolektívov a divadiel poézie

Miesto konania:

02.05. – 04.05. 2023: Literárne Múzeum SNK, M.R.Štefánika 11, 036 01 Martin

05.05.2023 : Slovenské komorné divadlo v Martine , Divadelná 1 – priestory Štúdia

8. 00 - prezentácia recitátorov a členov odbornej poroty

8. 30 - slávnostné otvorenie 69. ročníka krajského kola súťaže 69. VM 2023

9. 00 - 12. 30 hod.

- vlastná súťaž
- rozbor recitovaných ukážok členmi odbornej poroty
- slávnostné vyhlásenie výsledkov

13. 30 - predpokladaný čas ukončenia podujatia

Všeobecná charakteristika

Regionálne kolo Vajanského Martin je **postupové kolo** Hviezdoslavovho Kubína - najstaršej a najprestížnejšej súťaže v oblasti umeleckého prednesu poézie a prózy, tiež tvorby recitačných kolektívov a divadiel poézie.

Súťaž je určená deťom, mládeži a dospelým.

Súťaž nie je tematicky zameraná, ani vymedzená.

Súťaž sa koná **každý rok**.

Ciele súťaže

Hlavným cieľom súťaže je nadobúdanie vedomostí, rozvíjanie zručností a umelecko-odborný rast kolektívov a jednotlivcov prostredníctvom poznávania, realizácie a prezentácie umeleckej tvorby v oblasti umeleckého prednesu a divadla poézie.

Štruktúra súťaže:

Súťaž má postupový charakter a je **viacstupňová**.

Základným stupňom súťaže je triedne kolo. Víťaz triedneho kola postupuje do školského kola, potom do obvodného, okresného alebo **regionálneho kola**.

Z regionálneho kola postupujú víťazi do krajských súťaží. Víťazi krajských kôl postupujú do celoštátneho kola.

Súťaž na vyšších stupňoch pozostáva zo súťažných vystúpení, interného

hodnotenia poroty, odborného seminára a môže byť obohatená o tvorivé dielne alebo iné aktivity.

Termíny ukončenia jednotlivých kôl :

Školské kolá	do 31.1.2023
Obvodné kolá	do 28.2.2023
Okresné kolá	do 31.3.2023
Regionálne kolá	do 20.4.2023
Krajské kolá	do 10.5.2023
Celoštátne kolo	21.-24.6.2023

Súťažné kategórie

Súťaž jednotlivcov

Vo všetkých kategóriách **sa súťaží osobitne v prednese poézie a osobitne v prednese prózy.**

Umelecký prednes detí:

- I. kategória
 - **žiaci 2. – 4. ročníka** základných škôl a žiaci základných umeleckých škôl vo veku 7 – 10 rokov,
 - umelecký prednes **poézie** maximálne **5 minút**,
 - umelecký prednes **prózy** maximálne **6 minút**.
- II. kategória
 - **žiaci 5. – 6. ročníka** základných škôl a prímy (1. ročníka) osemročných gymnázií a žiaci základných umeleckých škôl vo veku 10 – 12 rokov,
 - umelecký prednes **poézie** maximálne **5 minút**,
 - umelecký prednes **prózy** maximálne **6 minút**.
- III. kategória
 - **žiaci 7. – 9. ročníka** základných škôl a sekundy, tercie, kvarty (2. – 4. ročníka) osemročných gymnázií a žiaci základných umeleckých škôl vo veku 12 – 15 rokov,
 - umelecký prednes **poézie** maximálne **6 minút**,

- umelecký prednes **prózy** maximálne **8 minút**.

Umelecký prednes mládeže:

IV.

kategória

- **žiaci 1. – 4. ročníka stredných škôl**, 5. – 8. ročníka osemročných a bilingválnych gymnázií a ostatná nevysokoškolská mládež do 19 rokov vrátane³,
- umelecký prednes **poézie** maximálne **8 minút**,
- umelecký prednes **prózy** maximálne **10 minút**.

Umelecký prednes dospelých:

V.

kategória

- **študenti vysokých škôl** bez ohľadu na vek, žiaci 5. – 6. ročníka konzervatórií a dospelí od 20 rokov⁴,
- umelecký prednes **poézie** maximálne **8 minút**,
- umelecký prednes **prózy** maximálne **10 minút**.

Súťaž kolektívov

I.kategória

- **detské** recitačné kolektívy a divadlá poézie,
- vek účinkujúcich členov súboru **do 15 rokov**.

II.

kategória

- divadlá poézie a recitačné kolektívy **mládeže a dospelých**,
- vek účinkujúcich členov súboru **nad 15 rokov**.

PODMIENKY PRE SÚŤAŽIACICH

Prihlasovanie

Na súťaži sa môže zúčastniť každý neprofesionálny recitátor, záujemca o umelecký prednes a neprofesionálne kolektívy inscenujúce literárne texty.

Žiaci I. – III. kategórie a recitátori IV. kategórie majú právo prihlásiť sa do triedneho, resp. školského kola v škole, ktorú navštevujú. Deti v domácom vzdelávaní sa prihlasujú do súťaže kmeňovej, resp. skúšobnej školy alebo základnej umeleckej školy. Ak sa školské kolá v uvedených školách nekonajú, môže pre nich základné kolo organizovať príslušné občianske združenie.

Individuálne problémy rieši Národné osvetové centrum.

Organizátori školských kôl prihlasujú víťazných postupujúcich recitátorov do vyššieho kola súťaže prostredníctvom elektronického formulára na webovej stránke Národného osvetového centra: <http://www.nocka.sk/chcemsaprihlasit>.

Pri prihlásení recitátorov sa uvádzajú len základné údaje a v prípade postupu do krajského kola systém vyzve zodpovednú osobu na doplnenie informácií do prihlášok.

Ak sa školské kolá na stredných školách nekonajú, recitátori IV. a V. kategórie majú právo prihlásiť sa do súťaže okresného kola podľa miesta bydliska alebo školy/pracoviska. V prípade, že kultúrne inštitúcie okresné kolá neorganizujú, recitátori IV. – V. kategórie majú právo prihlásiť sa do vyšších kôl súťaže (regionálne, resp. krajské), ale do najnižšieho kola, ktoré sa v okruhu ich pôsobenia organizuje. Títo recitátori sa prihlasujú do súťaže samostatne prostredníctvom elektronického formulára na webovej stránke Národného osvetového centra: <http://www.nocka.sk/chcemsaprihlasit>.

Kolektívy sa prihlasujú do okresných/regionálnych kôl podľa miesta svojho pôsobenia prostredníctvom elektronického formulára na webovej stránke Národného osvetového centra: <http://www.nocka.sk/chcemsaprihlasit>. Prihlasuje ich vedúci alebo zriaďovateľ súboru.

V prípade, že sa nemení veková kategória, tak: **Recitátori, ktorí sa zúčastnili na celoštátnej súťaži a prehliadke Hviezdoslavov Kubín v predchádzajúcom roku, majú právo nastúpiť v nasledujúcom roku do súťaže v krajskom kole. Podobne tí, čo sa zúčastnili na krajskom kole, môžu nastúpiť v regionálnom/okresnom kole. Tí, čo sa zúčastnili na regionálnom kole, môžu nastúpiť do okresného kola. Tí, ktorí sa zúčastnili na okresnom kole, môžu nastúpiť do obvodného/školského kola a**

účastníci obvodných kôl môžu nastúpiť do školského kola súťaže.

Základné (školské) kolá organizujú školy v okresoch Martin a Turčianske Teplice a uskutočnia ich do 31. januára 2023.

Súťažné podmienky

Súťaž sa koná v prednese slovenskej a svetovej básnickej a prozaickej (nie dramatickej) literatúry v **slovenskom jazyku**.

Recitátori a kolektívy prechádzajú všetkými stupňami súťaže **s tým istým textom a s tou istou inscenáciou hry**, ktorými sa prezentujú v základnom stupni súťaže.⁵

Recitátor je povinný **prednášať text naspamäť**.

Ak recitátor **nedodrží časový limit** určený v jednotlivých kategóriách, **môže byť zo súťaže vylúčený**.

Do súťaže **nemožno vstúpiť s textom**, s ktorým recitátor v minulosti na súťaži Hviezdoslavov Kubín už vystúpil alebo s ktorým získal umiestnenie na celoslovenských kolách iných recitátorských súťaží (Šaliansky Matko, Beniakove Chynorany, Vansovej Lomnička, Naša Vansovej Lomnička, Timravina studnička, ... a Slovo bolo u Boha, Dilongova Trstená a ďalšie).

Recitátor môže nastúpiť do súťaže **len s jedným** textom.

Podmienkou účasti jednotlivcov je **priloženie súťažného textu prednesu k prihláške**.⁶ V texte treba zachovať grafické členenie veršov a strof, odsekov podľa knižného alebo časopiseckého vydania. Na súťažný text je potrebné uviesť **meno recitátora, autora, prekladateľa, názov a zdroj textu**, prípadne upravovateľa textu a **meno/á pedagóga/lektora**, s ktorým recitátor na texte pracoval.

Do prihlášky je potrebné **uviesť meno pedagóga/lektora, ktorý recitátora na prednes pripravoval**. Nie pedagóga slovenského jazyka.⁷

Súbory sa **nemôžu zúčastniť na súťaži s inscenáciou**, s ktorou vstúpili do inej súťaže vyhlasovanej a odborne garantovanej Národným osvetovým centrom, ani s inscenáciou, s ktorou už súťažili na Hviezdoslavovom Kubíne v minulosti.

Podmienkou účasti kolektívu je **priloženie scenára inscenácie** k prihláške s uvedením **autorov a prekladateľov** textov, ako aj **tvorcov inscenácie**.

³ Závaznosť vekovej hranice je platná k termínu súťaže základného, resp. východiskového kola.

⁴ Závaznosť vekovej hranice je platná k termínu súťaže základného, resp. východiskového kola.

⁵ Medzi stupňami súťaže môže recitátor a kolektív v súťažnom vystúpení robiť úpravy na základe odporúčaní odbornej poroty.

⁶ Všetci mládežnícki a dospelí recitátori, neskôr aj detskí recitátori, ktorí postúpili do krajského kola, sú povinní priložiť k prihláške text prednesu v editovateľnom formáte.

⁷ V prípade uvedenia nepravdivej informácie môže byť recitátor zo súťaže vylúčený.

HODNOTENIE SÚŤAŽE

Poroty

Triedne a školské poroty vymenujú riaditelia základných a základných umeleckých škôl.

Obvodné/okresné/regionálne poroty vymenujú riaditelia regionálnych a krajských osvetových stredísk a tých školských zariadení, ktoré organizujú okresné/regionálne kolá súťaže.

Organizátorom obvodných/okresných/regionálnych kôl odporúčame vyberať porotcov zo zoznamu odborníkov, ktorý tvorí prílohu týchto propozícií, a podľa potreby konzultovať porotu s Národným osvetovým centrom.

V odbornej porote **na krajskej úrovni** musí byť **jeden člen zo zoznamu odborníkov Národného osvetového centra**. Ostatných členov krajskej poroty vyberajú regionálne a krajské osvetové strediská podľa svojich možností a skúseností.

Na nižších stupňoch súťaže porota udeľuje jedno **1. miesto**. **Nasledujúce 2. a 3. miesto** môže byť znásobené. Jednotlivec alebo kolektív umiestnený na 1. mieste postupuje do ďalšieho kola súťaže.⁹

V odôvodnených prípadoch môže porota udeliť **špeciálne ceny**.

Na **obvodnej, okresnej, regionálnej a krajskej úrovni** spracúva a odovzdáva organizátorom výsledky súťaže vo forme **hodnotiacej správy**, ktorá obsahuje odbornú analýzu a zdôvodnenie rozhodnutia poroty, **predseda alebo predsedom poverení členovia poroty**.

Kritériá hodnotenia

V kategóriách umeleckého prednesu súťaže jednotlivcov:

a./ dramaturgická príprava predlohy

- vhodnosť výberu textu podľa veku a typu recitátora,

- myšlienková a umelecká náročnosť predlohy,
- originalita a objavnosť predlohy,
- správne pochopenie obsahu a zmyslu textu
- rozbor, členenie a úprava predlohy,
- vystihnúť žánrových a štýlových osobitostí textu
- aktuálny výklad recitovaného textu;

b./tvorivosť a osobný prístup recitátora

- schopnosť vnútorného videnia a cítenia recitátora,
- schopnosť vytvorenia vzťahu, názoru a postoja k textu,
- hlasová a rečová technika recitátora,
- originalita a kultivovanosť rečového prejavu a vystupovania
- tvorivá práca s recitátorskými výrazovými prostriedkami,
- funkčnosť použitia slovných a mimoslovných prostriedkov,
- výstavba, gradácia a pointovanie prednesu,
- miera rozumovej a citovej účasti na prednese;

c./pôsobivosť prednesu na poslucháča

- zacielenosť na poslucháča a kontakt s ním,
- presvedčivosť interpretácie,
- pôsobenie recitátora ako osobnosti,
- originalnosť recitátora a jeho výkonu.

V kategórií recitačných kolektívov a divadiel poézie:

d./ dramaturgia

- **vhodnosť témy a predlohy** pre kolektív (vek, sociálne a kultúrne zázemie, špecifickosť kolektívu),
- **myšlienková a umelecká náročnosť predlohy,**
- **originalita, novosť a objavnosť** predlohy
- spracovanie literárnej predlohy** do scenára (rešpektovanie témy, formy a

špecifickosti literárnej predlohy; vystihnúť obsahových, žánrových a štýlových osobitostí textu; vystihnúť aktuálnosti obrazov, myšlienok či formy textu; členenie na party),

- **uplatnenie dramatických zákonitostí** pri tvorbe scenára,
- **harmónia literárnosti a dramatickosti** v scenári,
- **pochopenie obsahu** a zmyslu predlohy a scenára,
- **aktuálnosť predlohy** a scenára,
- **dramaturgické a pedagogické zámery a ciele**, ich naplnenie v scenári;

e./javiskové stvárnenie

- **jasnosť a cieľ** režijnej koncepcie,
- zreteľnosť myšlienково-poetických rovín a javiskových obrazov,
- členenie, charakter výstavby a temporytmus inscenácie
- **hlasová a výrazová úroveň interpretov** (technika hlasu a reči jednotlivcov a zboru; čistota, výraz, plasticnosť sólových interpretov a zboru; charakteristika, vzťahy, funkcie jednotlivcov a zboru; tempo, rytmus, kompaktnosť interpretačného kolektívu),
- **zvukové a hudobné spracovanie** inscenácie (výber zvukových a hudobných prvkov a ich funkčnosť, výber hudby a jej funkčnosť, zvukovo-rytmická, spevácka, zborová a hudobná interpretácia),
- **pohybové, prípadne choreografické spracovanie** inscenácie (charakter, cieľ, funkčnosť, nápaditosť pohybu a choreografie vo vzťahu k téme a dramaturgicko-režijnému cieľu; pohybová úroveň a technika interpretov, realizácia javiskových a choreografických foriem),
- **výtvarné spracovanie** inscenácie (výber, charakter, funkčnosť hmotného
- **výtvarného – materiálu vo vzťahu k téme, scenáru a k dramaturgicko-režijnej koncepcii**; estetika farieb a tvarov v kostýmovaní, scénografii, výtvarný štýl inscenácie; pohyb výtvarného materiálu na scéne, jeho funkčnosť, obrazotvornosť a technická presnosť

Ocenenia

Vecné a knižné ceny, diplomy.

Víťazní jednotlivci a kolektívy budú navrhnutí na účinkovanie do programov a súťaží **Scénická žatva, Medzinárodný festival poézie vo Valašskom Meziříčí** a **Festival neprofesionálneho umenia TVOR•BA** v Bratislave-Starom Meste.

KONTAKT – bližšie informácie :

Mgr. Daniela Kaplánová

odborný metodik Turčianskeho kultúrneho strediska v Martine

+421 917 494 708

literatura@tko.sk